HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליהוו דוכיס ונף ליהוי יער. מאי עבד ליה יער דקרית ליה נמ: **דכעיפי.** הדובים להמגרות בהם כשמין מקום קרוב להם לנוח ולהתחבאות וכשהן קרובים ליער יוצאין בהצטוחה: **וכף וילפף ממנו רום.** שיגלו ממנה דוד ושלמה שהרבו להקריב קרבנות. מלמד זה היה שכרו: **נקנקה הוה.** למעט את ישראל ואותה כוונה כאן נתקיימה: **ואף מאי טיכוחיה.** למקום הוחיל והמיט רעיס והחרך משכלת: **תן מקום על יושבין.** ומפילו הוא רע נרחה להם טוב: **תן בחשה.** תמיד על בעלה ואפי' היא מכוערת נוחלת מן בעיניו: **אחד שגירה דוכיס.** בעון שגירה דוכיס בתינוקות: **חלה.** חד אמ' חליו תרי ותד אמר יומת נו: **מי שקיל נולי האי.** בהאי קרא כתיב שמנה דבריס בסף ובגדים ונאן ובקר ועבדים ושפחות וחיתים וכרמים: **בסף ובגדים הוא דשקל.** דכתיב[ס] ויצר בכריס בסף מריטים ושתי חליפות בגדים: **שמנה שרצים.** בפרק שמנה שרצים (שבת קח.): **הגיע עת ליטול שכר.** מורתך בעומס הזה: **אחן שוחנת.** שמגבהת את המחבת מן התרך ומעמידתו בחויר [וע"י חותו אחן העמיד העגלים על ירבעם בחויר]: **רבנן דחמי.** דוחק היה את התלמידים מפני שליבא בשחיה משמש לפניו לכתיב לנחר שפריס ממנו המקום אשר מנחנו יושבין בית המדרש של רבנן לר ממנו[ף] שנמוספו התלמידים שהיה גחוז דוחק: יגאי מלכא קטליה לרבנן כדתלמינן בקידושין בהמומר לשלוחו (דף סו.): **נעלי שרוי נשוכך.** נחיל היה כדתלמינן בחגיגה (דף טז:): **קס קמייהו שפיר.** כיבדתו: **אלמניא** פרחיה שדחפו לאחד [ף] מתלמידיו בשתי ידיו אלישע מאי היא דכתיב [4] ויאמר נעמן הואל קח ככרים וכתיב [5] ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות ומי שקיל כולי האי כסף ובגדים הוא דשקיל אמר ר' יצחק באותה שעה היה אלישע עוסק בשמנה שרצים אמר לו רשע הגיע עת ליטול שכר שמנה שרצים וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם [6] וארבעה אנשים היו מצורעים אמר רבי יוחנן זה גחזי ושלשת בניו [ז] [7] וילך אלישע דמשק למה הלך אמר ר' יוחנן שהלך להחזירו לגחזי בתשובה ולא חזר אמר לו חזור בך אמר לו כך מקובלני ממך א' [8] כל מי שחטא והחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה מאי עבד איכא דאמרי אבן שואבת תלה לו לחטאת ירבעם והעמידו בין שמים לארץ ואיכא דאמרי שם חקק לה אפומה והיתה אומרת אנכי ולא יהיה לך ואיכא דאמרי רבנן דחה מקמיה דכתיב [8] ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו מכלל דעד האידנא לא הוה דחיק יהושע בן פרחיה מאי היא כדהוה קא קטיל ינאי מלכא לרבנן שמעון בן שטח אטמינהו אחתיה ר' יהושע בן פרחיה אזל ערק לאלכסנדריא של מצרים כי הוה שלמא שלח ליה שמעון בן שטח מני ירושלים עיר הקודש לך אלכסנדריא של מצרים אחותי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת שוממה אמר ש"מ הוה ליה שלמא כי אתא אקלע להההוא אושפיזא קם קמייהו ביקרא שפיר עבדי ליה יקרא טובא יתיב וקא משתבח כמה נאה אכסניא זו א"ל אחד מתלמידיו [ס] רבי עיניה טרוטות א"ל רשע בכך אתה עוסק אפיק ארבע מאה שפורי ושמתיה כל יומא אתא לקמיה ולא קבליה יומא חד הוה קרי קרית שמע אתא לקמיה הוה בדעתיה לקבוליה אחוי ליה בידיה סבר מדחא דחי ליה אזל זקף לבינתא פלחא אמר ליה חזור בך א"ל כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה דאמר מר [ס] כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל [ס] תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת: **מתני'** [ב] נמצא ההורג עד שלא [ס] נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר [ג] משנערפה העגלה תקבר במקומה שעל ספק באתה מתחילתה כיפרה ספיקה והלכה לה [ד] נערפה העגלה ואחר כך נמצא ההורג הרי זה יהרג [ה] עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית היו עורפין [ו] עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית היו עורפין [ז] שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם לא היו עורפין [ח] משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה משבא אליעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה [ס] היה נקרא חזרו לקרותו בן הרצחן [ט] משרבו המנאפים פסקו המים המרים ורבי יוחנן בן זכאי הפסיקן שנאמר [9] לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם וגו' משמת יוסי [ע] בן יועזר איש צרידה ויוסי בן (ס) יהודה איש ירושלים בטלו האשכלות שנאמר [10] אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי: [ס] יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין

רב ושמואל חד אמר נם וחד אמר נם בתוך נם מאן דאמר נם יער הוה ולא הוו מ"ד נם בתוך נם לא יער הוה ולא דובים הוו וליהוי דובים ולא ליהוי יער דבעיתי אמר רבי חנינא בשביל ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב הובקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים איני והאמר רב יהודה אמר רב[ס] לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רות [ס] שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה [1] אלף עולות יעלה שלמה [ס] ואמר רבי יוסי בן חוני רות בתו של עגלון בנו של בלק היתה תאותו מיהא לקללה הוי [2] ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר טוב כאשר אדוני רואה וגו' וכי מאחר דמים רעים וארץ משכלת אלא מה טובתה אמר רבי חנין חן מקום על יושביו אמר רבי [ד] יוחנן שלשה חנינות הן חן מקום על יושביו חן אשה על בעלה חן מקח על מקחו [ו] תנו רבנן שלשה חלאין חלה אלישע אחד שגירה דובים בתינוקות ואחד שדחפו לגחזי בשתי ידים ואחד שמת בו שנאמר [3] ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו תנו רבנן [ס] לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו ולא ביהושע בן

עד

הגהות הב"ח

(ס) גמ' ויוסי בן (יהודה) תוס"ע. וע"ב ס"ל יוחנן:

מוסף רש"י

בשביל ארבעים ושנים קרבנות. בין פריס לנחליס, ז' פריס ח' נחליס ג' פעמים הרי מ"ב בין פריס ונחליס (סנהדרין קה:) משבע מזמות שערך בנ' מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר ואיל שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וג' פעמים י"ד עולין ע"ב, וקרבנותיו של בלק הוו שלא לשם מלוה (נזיר כג:). **הגיע עת ליטול שכר שמונה שרצים.** שמעקמץ, ולפי כחיב בהאי קרא שמנה דבריס, כנגד אותו פרק, כלומר בכסף ובגדים שקבלת ממנו ומעמן סבור אתה לקנות דבריס הללו להיותם לך שכר שמונה שרצים (סנהדרין קו:). **יצר תינוק ואשה.** ילר, תאותו הם מרמיקה ממנו לגמרי ממעטו ישיבת עולם ואם מקרבה לגמרי בא לידי תיקון, שאינו יכול לכבוש יצרו מדבר עבירה, תינוק ואשה דעתן קלה ואם תדמה אותם מטורפן מן העולם (שם). **כיפרה ספיקה.** בשעת עריפה שהרי עדיין ספק היה, והלכה לה. הלכך אסורים בהנאה ואקבל כדין כל העגלות הערופות (כריתות כג:).

מקור חיים

א [מיי' פ"ד מהל' מטמאי הל' ז]:
מ ב ג ד מיי' פ"י מהל' רוצח הלכה ח:
מא ה מיי' שם פ"ט הלכה יג:
מב ו ז מיי' שם הל' יד:
מג ח מיי' שם הל' יט:
מד ט מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה יט:

תורה אור השלם

1. וַיֹּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא: מלכים א ג ד
2. וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה נָא מוֹשַׁב הָעִיר טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכָּלֶת: מלכים ב ב יט
3. וְאֶלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל פָּנָיו וַיֹּאמַר אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו: מלכים ב יג יד
4. וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּכָּרַיִם וַיִּפְרָץ בּוֹ וַיִּצְרֹר בִּכְּרַיִם בְּסָף בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו: מלכים ב ה כג
5. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ אִישׁ מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הֲעֵת לָקַחַת אֶת הַכֶּסֶף וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וְכִרְמִים וְצֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת: מלכים ב ה כו
6. וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתְנוּ: מלכים ב ז ג
7. וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד הֵנָּה:
מלכים ב ח ז
8. וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה נָא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ: מלכים ב ו א
9. לֹא אֶפְקֹד עַל בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה וְעַל כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי תְנָאַפְנָה כִּי הֵם עִם הַזֹּנוֹת יִפְרֹדוּ וְעִם הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ וְעַם לֹא יָבִין יִלָּבֵט: הושע ד יד
10. אֱלֹלַי לִי כִּי הָיִיתִי בְּאַסְפֵּי קַיִץ בְּעֹלְלֹת בָּצִיר אֵין אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכוֹל בִּכּוּרָה אִוְּתָה נַפְשִׁי: מיכה ז א